

PAWEŁ RÓG

Instytut Pamięci Narodowej Oddział w Rzeszowie

Komitet Wojewódzki PZPR w Tarnobrzegu 1975-1989. Studium o partyjnej elicie władzy

Rozpoczynając rozważania na temat kierownictwa wojewódzkiej instancji Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej w Tarnobrzegu w latach 1975-1989, należy postawić pytanie o strukturę i mechanizmy, jakimi rządziła się ta zbiorowość. Wymienione problemy analizowane będą w świetle teorii elit Charlesa Wrighta Millsa, która została omówiona w pracy *Elita władzy*¹. Badana zbiorowość, mająca pierwszorzędne znaczenie w kreowaniu polityki w skali wojewódzkiej, rekrutowała się z osób mających podobne pochodzenie, wykształcenie, nie rzadko należących do tych samych kręgów towarzyskich. Oparciem dla działań wojewódzkiej elity PZPR w Tarnobrzegu była zinstytucjonalizowana struktura Komitetu Wojewódzkiego. Zmiany personalne, w głównym trzonie badanej grupy, następowały poprzez wymianę kierownictwa i pracowników w obrębie administracji partyjnej i państwowej, przemysłu, wojska oraz aparatu bezpieczeństwa i milicji. Do trzonu kierownictwa PZPR w Tarnobrzegu niewątpliwie należy zaliczyć: I sekretarza i sekretarzy KW PZPR, członków sekretariatu oraz kierowników i zastępców kierowników, wymienionej instancji partyjnej. Zewnętrzne koło tej elity, bardziej zmienne

---

¹ Według autora, w skład elity władzy wchodziły osoby zajmujące stanowiska, które umożliwiały im wzniesienie się ponad zwykłych obywateli. Dzięki swej pozycji mogły podejmować decyzje pociągające za sobą istotne konsekwencje. Elita władzy nie rządziła się sama. Jej koncepcje i decyzje przygotowywane były często przez różnego rodzaju doradców, rzeczników i specjalistów od opinii publicznej. Autor za posiadających władzę uważa się tych, którzy potrafili zrealizować swoją wolę. Wynika stąd, że władzę posiadali ludzie, którzy mieli dostęp do stanowisk kierowniczych w głównych instytucjach. Tego rodzaju instytucjonalną władzę dysponowali politycy, najwyżsi urzędnicy państwowi, a także wojskowi oraz główni akcjonariusze i dyrektorzy dużych korporacji. Pomędzy reprezentantami różnych środowisk władzy dochodziło do wzajemnej wymiany. Model funkcjonowania elit w PRL-u znacznie się różnił od teorii Millsa. Krąg władzy rekrutował się prawie wyłącznie z szeregów PZPR, Zjednoczonego Stronnictwa Ludowego i Stronnictwa Demokratycznego. Byli to zdeklarowani komuniści lub zwykli oportuniści, którzy legitymacje partyjne traktowali jako przepustkę do salonów władzy (C. Wright Mills, *Elita władzy*, Warszawa 1961, s. 25-27, 379, 399).

niż trzon, tworzyli członkowie wojewódzkich organów wybieralnych PZPR, takich jak Plenum i Egzekutywa KW.

W części pierwszej niniejszej pracy omówiona zostanie struktura organizacyjna wojewódzkiej instancji PZPR w Tarnobrzegu, z uwzględnieniem wszelkich zmian, jakie nastąpiły w latach 1975-1989. Następnie, za pomocą metody prozopograficznej², ukazana zostanie zasadnicza część kierownictwa KW PZPR w Tarnobrzegu.

Wojewódzka struktura partii w Tarnobrzescu zaczęła powstawać od 4 czerwca 1975 r. W tym dniu po raz pierwszy zebrano Plenum KW PZPR złożone z dotychczasowych członków wojewódzkich instancji partyjnych w Rzeszowie, Kielcach i Lublinie oraz niektórych członków byłych komitetów powiatowych. Podczas posiedzenia wybrano Egzekutywę oraz Wojewódzką Komisję Kontroli Partyjnej. Ukonstytuował się także Sekretariat, który kierował działaniami Komitetu Wojewódzkiego w okresie między posiedzeniami Egzekutywy, w składzie:

- Adam Kowalik – I sekretarz KW PZPR, były sekretarz Komitetu Warszawskiego PZPR,
- Tadeusz Haładaj – sekretarz KW PZPR, były przewodniczący Zarządu Głównego Związku Socjalistycznej Młodzieży Polskiej,
- Wiesława Maziak – sekretarz KW PZPR, była sekretarz Komitetu Powiatowego (dalej KP) PZPR w Stalowej Woli,
- Marian Tatar – sekretarz KW PZPR, były I sekretarz KP PZPR w Sandomierzu,
- Ignacy Bąk – przewodniczący WKKP, były I sekretarz KP PZPR w Tarnobrzegu³.

W czerwcu 1975 r. w strukturze Komitetu Wojewódzkiego PZPR w Tarnobrzegu stworzono: Wydział Organizacyjny, Wydział Rolny, Wydział Pracy Ideowo-Wychowawczej, Wydział Ogólny, Wojewódzki Ośrodek Kształcenia Ideologicznego (dalej WOKI), Sektor Kadr, Sektor Administracji, Referat Listów i Inspekcji, Sekretariat I Sekretarza. W wymienionych komórkach organizacyjnych KW pracowało 56 pracowników politycznych. We wrześniu 1975 r. zmianie uległa nazwa Sekretariatu I Sekretarza na Biuro Sekretariatu⁴. Pod koniec następnego roku zlikwidowano Referat Listów i Inspekcji⁵. Do poważniejszych zmian w strukturze komitetu

---

² Metoda ta pozwoliła autorowi na opis wspólnych cech badanej grupy oraz powiązań między jej członkami, określenie modeli karier, wyróżnienie występujących w jej ramach podgrup. Cechami najczęściej analizowanymi są: wiek; pochodzenie społeczne; wykształcenie; zawód; stan cywilny; wyznanie; status majątkowy; ścieżki kariery. W oparciu o powyższe dane konstruowane są tabele zawierające dane biograficzne. Zob. K. K. S. Keats-Rohan, *Progress or perversion? Current Issues in Prosopography: An Introduction*, Oxford 2003 (<http://users.ox.ac.uk/~prosop/progress-or-perversion.pdf>, 25 III 2011 r.).

³ „Nowiny”, nr 185 z 5 VI 1975 r., s. 1.

⁴ Archiwum Państwowe w Kielcach Oddział w Sandomierzu (dalej: APK O/Sandomierz, Komitet Wojewódzki Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej w Tarnobrzegu (dalej: KW Tarnobrzeg), Lista płac pracowników aparatu partyjnego 1975 [dokumentacja niearchiwalna], Lista płac pracowników 9/75, wrzesień 1975, b. pag.

⁵ Tamże, Lista płac pracowników aparatu partyjnego 1976 [dokumentacja niearchiwalna], Lista płac pracowników 12/76, grudzień 1976.

doszło w październiku 1981 r. Zlikwidowano wtedy Sektor Kadr, a w jego miejsce powołano Wydział Kadr i Ewidencji. Analogicznie postąpiono z Wydziałem Administracji. Nowo utworzona komórka organizacyjna nosiła nazwę Wydział Administracji i Polityki Kadrowej. W ramach wojewódzkiej instancji partyjnej powołano także Wydział Społeczno-Zawodowy odpowiedzialny za nadzorowanie funkcjonowania związków zawodowych, rad narodowych i organizacji młodzieżowych. Przekształcenia strukturalne w Komitecie Wojewódzkim PZPR w Tarnobrzegu zakończyły się na początku 1982 r. Z zachowanych list płac pracowników aparatu partyjnego z okresu od stycznia do kwietnia 1982 r. wynika, że w miejsce Wydziału Organizacyjnego, Wydziału Ekonomicznego, Wydziału Rolnego i Wydziału Pracy Ideowo-Wychowawczej stworzono Wydział Polityczno-Organizacyjny, Wydział Społeczno-Ekonomiczny, Wydział Społeczno-Rolny i Wydział Propagandy i Agitacji⁶. Przez całe lata osiemdziesiąte XX w. trwały prace nad modernizacją struktury PZPR. W marcu 1983 r. zlikwidowano Wojewódzki Ośrodek Kształcenia Ideologicznego, a na jego miejsce powołano Wydział Kształcenia Ideologicznego⁷. Kolejną reorganizację Komitetu Wojewódzkiego przeprowadzono w październiku 1985 roku. Powołano wtedy Wydział Gospodarki Wewnętrzpartyjnej (poprzednio Wydział Ogólny)⁸. Następne zmiany strukturalne nastąpiły z dniem 1 stycznia 1988 r. Wynikały z zmian w Komitecie Centralnym PZPR⁹. Zgodnie z decyzją Sekretariatu i Egzekutywy KW PZPR w Tarnobrzegu zmniejszono liczę zatrudnionych pracowników w komitecie. Zlikwidowano jeden etat kierownika Wydziału oraz cztery stanowiska zastępców kierownika. Zmniejszono także do września 1988 r. liczbę zatrudnionych pracowników politycznych. W wojewódzkiej instancji partyjnej w Tarnobrzegu, w grudniu 1987 r., zatrudnionych było 64 aparatczyków. Liczba ta spadła do 54 pracowników politycznych. Zreorganizowano także strukturę jednostek organizacyjnych komitetu. Zreformowana wojewódzka instancja w Tarnobrzegu składała się z:

1. Wydziału Polityczno-Organizacyjnego,
2. Wydziału Ideologicznego i Propagandy,
3. Wydziału Polityki Kadrowej i Społeczno-Prawnego (w jego ramach działał Referat Działaczy Ruchu Robotniczego),
4. Wydział Społeczno-Ekonomiczny,

---

⁶ Tamże, Lista płac pracowników aparatu partyjnego 1981 [dokumentacja niearchiwalna], Lista płac pracowników 10/81, październik 1981, b. pag.; tamże, Lista płac pracowników aparatu partyjnego 1982 [dokumentacja niearchiwalna], Lista płac pracowników 1/82, styczeń 1982, b. pag.; tamże, Lista płac pracowników aparatu partyjnego 1982 [dokumentacja niearchiwalna], Lista płac pracowników 2/82, luty 1982, b. pag.; tamże, Lista płac pracowników aparatu partyjnego 1982 [dokumentacja niearchiwalna], Lista płac pracowników 3/82, marzec 1982, b. pag.; tamże, Lista płac pracowników aparatu partyjnego 1982 [dokumentacja niearchiwalna], Lista płac pracowników 4/82, kwiecień 1982, b. pag.

⁷ Tamże, Lista płac pracowników aparatu partyjnego 1983 [dokumentacja niearchiwalna], Lista płac pracowników 3/83, marzec 1983, b. pag.

⁸ Tamże, Lista płac pracowników aparatu partyjnego 1985 [dokumentacja niearchiwalna], Lista płac pracowników 10/85, październik 1985, b. pag.

⁹ Reorganizacja KW PZPR w Tarnobrzegu wzorowana była na zmianach, jakie nastąpiły w Komitecie Centralnym PZPR po IV Plenum KC z dnia 22-23 maja 1987 r. Zob. tamże, sygn. 59, Protokół z posiedzenia Plenum KW, 27 I 1988 r., k. 167; „*Nowe Drogi*”, nr 5, 1987, s. 186.

5. Wydział Rolny,
6. Wydział Oświaty i Kultury,
7. Wydział Gospodarki Wewnątrz Partyjnej,
8. Kancelarie I Sekretarza (w jej ramach działało Biuro Listów i Inspekcji oraz Wojewódzki Ośrodek Kształcenia Ideologicznego)¹⁰.

Omówiona wyżej struktura, prawdopodobnie w niezmienionym kształcie, funkcjonowała do końca istnienia wojewódzkiej instancji PZPR w Tarnobrzegu¹¹.

W strukturze komitetu wojewódzkiego od początku 1982 r. do końca 1989 r. funkcjonowały także Rejonowe Ośrodki Pracy Partyjnej. Zgodnie ze statutem PZPR z 1986 r. miały one status terenowych wydziałów KW. Powołane zostały dla zwiększenia efektywności pracy politycznej i ideologicznej komitetów miejskich, miejsko-gminnych, gminnych, zakładowych i POP¹². Na terenie województwa tarnobrzesckiego funkcjonowały na obszarze byłych powiatów janowskiego, staszowskiego, opatowskiego, niskiego, stalowowolskiego, sandomierskiego i tarnobrzesckiego¹³.

Analizowana zbiorowość liczyła 75 osób. Spośród wymienionej liczby udało się odtworzyć niepełne dane biograficzne w stosunku do 52 osób¹⁴.

Elita wojewódzkiej instancji partyjnej w Tarnobrzegu składała się z 70 mężczyzn i 5 kobiet. Udziału kobiet w kadrze kierowniczej komitetu wynosił 7%. W rozbiciu na poszczególne funkcje kobiety stanowiły:

- 7% spośród członków sekretariatu,
- 9% spośród kierowników wydziałów,
- 10% spośród zastępców kierowników wydziałów.

Z cytowanych powyżej liczb wynika, że do kręgu władzy w wojewódzkim aparacie PZPR w Tarnobrzegu, wchodził przede wszystkim mężczyźni.

Kolejnym badanym zagadnieniem jest kwestia wieku kierownictwa tarnobrzesckiego KW. Struktura lat życia do momentu objęcia funkcji została przedstawiona w tabeli 1.

¹⁰ APK O/Sandomierz, KW Tarnobrzeg, sygn. 59, Protokół z posiedzenia Plenum KW, 27 I 1988 r., k. 167; tamże, Lista płac pracowników aparatu partyjnego 1987 [dokumentacja niearchiwalna], Lista płac pracowników 12/87, grudzień 1987, b. pag.; tamże, Lista płac pracowników aparatu partyjnego 1988 [dokumentacja niearchiwalna], Lista płac pracowników 1/88, styczeń 1988, b. pag.; tamże, Lista płac pracowników aparatu partyjnego 1988 [dokumentacja niearchiwalna], Lista płac pracowników 9/88, wrzesień 1988, b. pag.

¹¹ Ostatnie dokładne informacje, o strukturze i obsadzie wydziałów KW PZPR w Tarnobrzegu, znajdują się w materiałach z posiedzenia Plenum z 10 listopada 1989 r. Zob. tamże, sygn. 64, Lista obecności na plenarnym posiedzeniu KW PZPR w Tarnobrzegu, 10 XI 1989 r., k. 104.

¹² *Statut Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej z uzupełnieniami i poprawkami uchwalonymi przez X Zjazd PZPR*, Warszawa. 1986, s. 65.

¹³ Pierwsze zatwierdzenia kierowników Rejonowych Ośrodków Pracy Partyjnej dla Tarnobrzega, Opatowa i Janowie Lubelskiego nastąpiły podczas posiedzeniu Egzekutywy w dniu 7.01.1982 r. Do marca 1982 r. obsadzono wszystkie kierownicze stanowiska w rejonach. Zob. APK O/Sandomierz, KW Tarnobrzeg, sygn. 742, Wnioski kadrowe rozpatrywane przez Egzekutywę KW, 7 I 1982 r., k. 3; tamże, sygn. 34, Lista obecności gości zaproszonych na posiedzeniu Plenum KW, 29 III 1982 r., k. 72.

¹⁴ Rozważania w tej części oparte są na materiałach zebranych w aneksie I i II.

Tabela 1. Struktura wieku elity Komitetu Wojewódzkiego PZPR w Tarnobrzegu.

Wiek	Liczba
25-30	4
30-35	11
35-40	16
40-45	13
45-50	8

Z analizowanych danych jasno wynika, że najwięcej osób weszło w skład wojewódzkiej elity PZPR mając od 35 do 45 lat. Średnia wieku aparatchyka sprawującego decyzyjne funkcje w KW wynosiła 43 lata. O wejściu do grona najważniejszych osób w wojewódzkim aparacie PZPR decydowało doświadczenie związane z piastowaniem kierowniczych stanowisk na niższych szczeblach nomenklatury oraz z aktywnością w pracy partyjnej. Potwierdzają to liczne charakterystyki, które prezentowano w czasie zatwierdzania kandydata na Egzekutywie KW. Na temat Mariana Maleckiego, przyszłego kierownika Wydziału Ekonomicznego, pisano:

(...) w ciągu swej pracy zawodowej wykazał się bardzo dobrą znajomością zagadnień ekonomicznych, pracowitością, sumiennością. Pełniąc funkcje kierownicze wykazał się dobrą organizacją pracy i sprawnym kierowaniem powierzonym odcinkiem pracy. Jest dobrym organizatorem posiadającym doświadczenie zawodowe i życiowe. W okresie przynależności do PZPR wykazał się wysoką aktywnością i zaangażowaniem w pracy partyjnej pełniąc m.in. funkcję członka Egzekutywy POP, a w latach 1975-1977 był członkiem Komitetu Zakładowego PZPR w Urzędzie Wojewódzkim. Od chwili utworzenia województwa jest wysoko zaangażowanym aktywistą KW PZPR. Posiadane kwalifikacje oraz doświadczenie w pracy zawodowej i partyjnej winny zabezpieczyć prawidłową pracę na proponowanym stanowisku¹⁵.

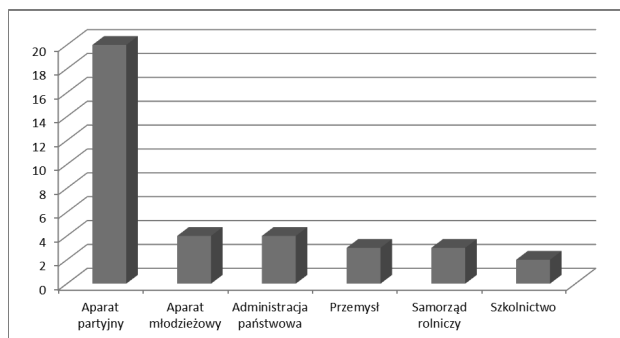
Szczegółowe dane o miejscach zatrudnienia przed objęciem funkcji w wojewódzkiej instancji partyjnej przez członków władz zostały przedstawione na wykresie 1. Z analizy danych wynika, że ścieżka awansu do naczelnych władz wojewódzkich PZPR wiodła przez pracę w niższych szczeblach partyjnych. Stanowiska w aparacie dawały osobisty dostęp do członków wojewódzkich władz PZPR, gwarantowały właściwe „wyrobienie ideologiczne”. Ostatnia wspomniana cecha, określana jako „doświadczenie w pracy partyjnej i społecznej”, znajduje potwierdzenie w różnych źródłach. W jednym z nich, które dotyczyły Ryszarda Staniszewskiego, późniejszego zastępcy kierownika Wydziału Organizacyjnego, czytamy:

Tow. Ryszard Staniszewski w aparacie partyjnym pracuje od 1972 r. początkowo jako instruktor w KP PZPR w Opatowie, a w 1973 r. zostaje wybrany I se-

¹⁵ APK O/Sandomierz, KW Tarnobrzeg, sygn. 82, Wnioski kadrowe na posiedzeniu Egzekutywy KW, 19 VI 1978 r., k. 8.

kreterzem KG PZPR w Baćkowicach i pełni tę funkcję do chwili obecnej. Jest pracownikiem sumiennym i zdyscyplinowanym, z powierzonych obowiązków wywiązuje się należycie. Jego doświadczenie w pracy partyjnej i społeczno-politycznej w pełni predysponuje go na proponowane stanowisko¹⁶.

Wykres 1. Miejsca pracy członków elity KW PZPR w Tarnobrzegu przed objęciem funkcji w wojewódzkiej instancji partyjnej.

Mniejsze znaczenie w procesie zmian w elicie Komitetu Wojewódzkiego PZPR w Tarnobrzegu miało wykształcenie i zdobyty zawód. Z zebranego materiału archiwalnego wynika, że wszystkie osoby (46), w stosunku do których odnaleziono informacje o zakończonej edukacji, zatwierdzone na naczelne funkcje w wojewódzkim aparacie, posiadały wykształcenie wyższe. Trójka aparaczyków zdobyła wyższe wykształcenie na Wyższej Szkole Nauk Społecznych przy Komitecie Centralnym PZPR w Warszawie. Wśród nich był Marian Kozdroń. Kształcił się tam w latach 1971-1974 na Wydziale Nauk Społecznych, na kierunku społeczno-ekonomicznym. Studia zawodowe z zakresu ekonomiki przemysłu ukończył z wynikiem dobrym¹⁷. Zupełnie odmiennie wyglądała struktura zawodowa tarnobrzesckiej elity partyjnej. Zilustrowana została w tabeli 2.

Tabela 2. Struktura zawodowa elity Komitetu Wojewódzkiego PZPR w Tarnobrzegu.

Zawód	Liczba
nauczyciel	10
socjolog	5
ekonomista	12
prawnik	2
inne	9

¹⁶ Tamże, sygn. 91, Wnioski kadrowe z posiedzenia Egzekutywy, 16 V 1980 r., k. 125.

¹⁷ Tamże, sygn. 763, Akta osobowe Mariana Kozdrońa, k. 16.

Informacje o wykonywanej lub wyuczonej profesji odtworzono w stosunku do 38 osób. Z przedstawionych powyżej danych wynika, że 30% kadry kierowniczej KW stanowili ekonomiści. Drugim był zawód nauczyciela. Profesję tę deklarowało 27% analizowanej zbiorowości. W odniesieniu do trzech osób zidentyfikowano przedmiot nauczania. Ryszard Staniszewski uczył wychowania fizycznego. Historykami z zawodu byli: Aleksander Kwiecień i Witold Ryśkiewicz. Ostatni z wymienionych członków władz KW PZPR w Tarnobrzegu wykonywał pracę w wyuczonych profesjach 7 lat. W latach 1964-1971 był zatrudniony w Muzeum Świętokrzyskim i w Muzeum w Obłęgorku¹⁸. Kolejną liczebnie grupę (22%) stanowili przedstawiciele różnych zawodów. Wśród deklarowanych profesji wymienić można: leśnika, rolnika, zoologa, mistrza murarskiego, inżyniera lotnictwa, dziennikarza, specjalistę od administracji i pracownika politycznego. Najmniej liczną grupę stanowiły osoby zajmujące się socjologią (14%) i prawem (7%).

Z prowadzonych badań wynika, że doświadczenie w pracy w aparacie, bezpośrednio przed objęciem funkcji w KW, miały przede wszystkim osoby związane z zawodem nauczyciela (7 osób) ekonomiści (3 osoby).

Prawdopodobnie mniejsze znaczenie przy zmianach personalnych w tronie elity KW PZPR w Tarnobrzegu miało pochodzenie społeczne kandydata, choć, bez wątplenia, było to czynnikiem włączającym kandydata do ściśle określonego etosu. Na temat robotniczych doświadczeń Janusza Basiaka, byłego I sekretarza KW PZPR w Tarnobrzegu, pisano:

Zanim uzyskał dyplom, poznał smak ciężkiej pracy na wielkich budowach. Po zakończeniu zasadniczej szkoły zawodowej pracował jako elektryk na budowach Fabryki Samochodów Ciężarowych w Lublinie i Cementowni Rejowiec II. Tam gubił w błocie gumowe buty, a do dzisiaj pamięta zapach przemoczonej kufajki¹⁹.

Zachowane materiały nie pozwalają na szczegółowe zbadanie tej kwestii. Jedynie w stosunku do 20, spośród 75 osób z kierownictwa wojewódzkiej instancji partyjnej, udało się odnaleźć informacje na ten temat. Z tych szczątkowych danych wynika, że kierownictwo wojewódzkiej instancji partyjnej najczęściej deklarowało pochodzenie chłopskie (10 osób) i robotnicze (8 osób). Rzadziej przyznawało się do korzeni inteligenckich (2 osoby) i chłopsko-robotniczych (1 osoba). Podobna tendencja przypuszczalnie odnosiła się do reszty elity tarnobrzegskiego KW.

Prawdopodobnie ważnym elementem w biografii aparatczyków, który miał mniejsze znaczenie w drodze do awansu na najwyższe stanowiska w tarnobrzegskim KW PZPR, była przynależność do partyjnych przybudówek młodzieżowych i społecznych. Do Związku Młodzieży Polskiej należeli: Aleksander Ciepły, Zenon Ciszewski, Władysław Dziadkowiec, Marian Kozdroń i Wiesława Maziak. Część z wymienionych osób (Aleksander Ciepły i Marian Kozdroń) po 1957 r. prze-

¹⁸ Tamże, sygn. 788, Akta osobowe Witolda Ryśkiewicza, k. 6.

¹⁹ Cytowany fragment charakterystyki Janusza Basiaka powstał na potrzeby kampanii wyborczej do Sejmu kontraktowego. Zob. „Tygodnik Nadwiślański”, nr 19 z 12 V 1989 r., s. 4.

szła do pracy w Związku Młodzieży Socjalistycznej i Związku Młodzieży Wiejskiej. Najczęściej spotykaną aktywnością społeczną wojewódzkiego kierownictwa PZPR było prawdopodobnie członkostwo w Towarzystwie Przyjaźni Polsko-Radzieckiej, Towarzystwie Krzewienia Kultury Świeckiej oraz w Ochotniczej Rezerwie Milicji Obywatelskiej (ORMO). W drugiej połowie lat 70. XX w. do wojewódzkiego zarządu, pierwszej z wymienionych organizacji należała Wiesława Maziak (jako przewodnicząca) oraz Andrzej Galiński (jako członek). W tym samym okresie najwyższe funkcje w wojewódzkich strukturach ORMO pełnili Ignacy Bąk (jako przewodniczący) i Stanisław Kułaga (jako zastępca przewodniczącego)²⁰.

Podsumowując rozważania na temat wojewódzkich elit PZPR w Tarnobrzegu należy powiedzieć, że była to grupa doświadczonych pracowników politycznych, przede wszystkim mężczyzn. Awans uzyskiwano dzięki pracy na niższych kierowniczych stanowiskach w aparacie PZPR oraz poprzez osobiste kontakty z przedstawicielami wojewódzkich władz partii.

---

²⁰ Tamże, sygn. 59, Charakterystyka dot. Aleksandra Ciepłego, 1988 r., k. 168; tamże, sygn. 6, Kwestionariusz delegata na wojewódzką konferencję - Zenon Ciszewski, 5 XII 1977 r., k. 84, 85; tamże, sygn. 2, Kwestionariusz delegata na wojewódzką konferencję - Władysław Dziadkowiec, 1975 r., k. 260-260v; tamże, sygn. 763, Akta osobowe dot. Mariana Kozdronia, k. 1-3; tamże, sygn. 6, Kwestionariusz delegata na wojewódzką konferencję - Wiesława Maziak, 10 XI 1977 r., k. 351, 352; tamże, sygn. 102, Wnioski kadrowe na posiedzeniu Egzekutywy, 21 I 1982, k. 70; tamże, sygn. 10, Charakterystyka dot. Ignacego Bąka, 1981 r., k. 63; tamże, sygn. 6, Kwestionariusz delegata na wojewódzką konferencję - Stanisław Kułaga, 14 XII 1977 r., k. 231, 232.

Aneks 1

Struktura KW PZPR w Tarnobrzegu w latach 1975-1989

Tabela 1. Sekretariat Komitetu Wojewódzkiego PZPR w Tarnobrzegu.

Imię i nazwisko	Okres pełnienia funkcji	Dział (dotyczy Sekretarzy)	Uwagi
I SEKRETARZE			
Adam Kowalik	04.06.1975 – 16.12.1976		
Tadeusz Haładaj	16.12.1976 – 22.06.1981		
Janusz Basiak	21.06.1981 – 05.11.1988		
Wiesław Ufniarz	05.11.1988 – 31.12.1989		
SEKRETARZE			
Tadeusz Haładaj	04.06.1975 – 15.12.1976	-	
Wiesława Maziak	04.06.1975 – 10.03.1981	-	
Marian Tatar	04.06.1975 – 31.08.1977	-	
Stanisław Kapusta	02.1977 – 21.06.1981	-	
Adam Szpoton	01.07.1977 – 10.03.1981	-	
Włodzimierz Sokół	03.1981 – 21.06.1981	-	
Tadeusz Jarocki	04.1981 – 31.12.1989	Propaganda	
Marian Malecki	04.1981 – 21.06.1981	-	
Jerzy Zarański	21.06.1981 – 01.1989	Ekonomia	
Stanisław Pawlik	03.1982 – 11.10.1986	Organizacyjny	
Stefan Czekaj	05.1982 – 31.12.1989	Rolny	
Wiesław Ufniarz	11.10.1986 – 05.11.1988	-	
Józef Piskorowski	01.01.1989 – 31.12.1989	-	
PRZEWODNICZĄCY WKKP			
Bąk Ignacy	04.06.1975 – 21.06.1981		
Stefan Struzik	21.06.1981 – 11.10.1986		
PRZEWODNICZĄCY WKKR			
Stanisław Pawlik	11.10.1986 – 31.12.1989		

Tabela 2. Kierownicy jednostek odpowiedzialnych za obsługę kancelaryjną KW PZPR w Tarnobrzegu.

Sekretariat I Sekretarza (01.06.1975 – 30.08.1975)

Imię i nazwisko	Okres pełnienia funkcji	Uwagi
Kazimierz Karkut	01.06.1975 – 30.08.1975	

Biuro I Sekretarza (01.09.1975–28.02.1981)

Imię i nazwisko	Okres pełnienia funkcji	Uwagi
Kazimierz Karkut	01.09.1975 – 31.12.1975	
Adam Kuzdraliński	01.01.1976 – 15.11.1978	
Wiesław Ufniarz	15.11.1978 – 28.01.1981	

Sekretariat I Sekretarza (01.03.1981 – 31.12.1981)

Imię i nazwisko	Okres pełnienia funkcji	Uwagi
Wiesław Ufniarz	01.03.1981 – 31.12.1981	

Biuro Sekretariatu (01.01.1982 – 31.03.1982)

Imię i nazwisko	Okres pełnienia funkcji	Uwagi
Wiesław Ufniarz	01.01.1982 – 31.03.1982	

Kancelaria KW (01.04.1982 – 31.03.1984)

Imię i nazwisko	Okres pełnienia funkcji	Uwagi
Wiesław Ufniarz	01.04.1982 – 31.08.1982	
Zenon Ciszewski	01.09.1982 – 31.03.1984	

Kancelaria I Sekretarza (01.04.1984 – 31-12-1989)

Imię i nazwisko	Okres pełnienia funkcji	Uwagi
Zenon Ciszewski	01.04.1984 – 31.12.1989	

Tabela 3. Wydział Organizacyjny Komitetu Wojewódzkiego PZPR w Tarnobrzegu (01.06.1975 – 31.03.1982)

Imię i nazwisko	Okres pełnienia funkcji	Uwagi
KIEROWNICY		
Henryk Stępniaak	01.06.1975 – 31.01.1979	
Aleksander Gruca	01.02.1979 – 31.03.1982	

ZASTĘPCY KIEROWNIKA		
Marian Sekuła	01.06.1975 – 31.12.1976	
Czesław Majewski	01.06.1975 – 31.01.1981	
Zenon Ciszewski	01.06.1975 – 31.12.1976	
Ryszard Czechowski	01.01.1976 – 31.05.1980	
Jan Ciżła	01.06.1976 – 31.09.1981	
Ryszard Staniszewski	01.06.1980 – 15.06.1981	
Józef Patrzyk	01.08.1980 – 31.03.1981	
Kazimierz Wesołowski	15.06.1981 – 31.03.1982	

Tabela 4. Wydział Polityczno-Organizacyjny Komitetu Wojewódzkiego PZPR w Tarnobrzegu (01.03.1982-31.12.1989).

Imię i nazwisko	Okres pełnienia funkcji	Uwagi
KIEROWNICY		
Aleksander Gruca	01.03.1982 – 31.12.1983	Stanowisko nieobsadzone do 01.08.1984
Wiesław Ufniarz	01.08.1984 – 31.10.1986	
Andrzej Rykowski	01.11.1986 – 31.12.1989	
ZASTĘPCY KIEROWNIKA		
Kazimierz Wesołowski	01.03.1982 – 07.04.1983	
Kazimierz Świdzki	01.03.1982 – 31.12.1988	
Zenon Ciszewski	01.03.1982 – 30.08.1982	
Andrzej Rykowski	01.05.1983 – 31.10.1986	
Ryszard Kędzierski	01.10.1983 – 31.12.1989	

Tabela 5. Wydział Rolny i Gospodarki Żywnościowej Komitetu Wojewódzkiego PZPR w Tarnobrzegu (01.06.1975 – 31.01.1982).

Imię i nazwisko	Okres pełnienia funkcji	Uwagi
KIEROWNICY		
Stanisław Majchrowski	01.06.1975 – 31.01.1978	
Aleksander Gruca	01.02.1978 – 31.01.1979	
Krystyna Orłowska	01.02.1979 – 31.01.1982	
ZASTĘPCY KIEROWNIKA		
Stanisław Skorupa	01.06.1975 – 31.10.1975	
Aleksander Gruca	01.06.1975 – 31.01.1978	
Adam Kawa	01.05.1979 – 30.09.1980	
Kazimierz Jajko	01.11.1980 – 31.01.1982	Wcześniej pełnił funkcję starszego inspektora Wydziału Rolnego

Tabela 6. Wydział Społeczno-Rolny Komitetu Wojewódzkiego PZPR w Tarnobrzegu (01.02.1982 -31.12.1987).

Imię i nazwisko	Okres pełnienia funkcji	Uwagi
KIEROWNICY		
Krystyna Orłowska	01.02.1982 -31.12.1987	
ZASTĘPCY KIEROWNIKA		
Kazimierz Jajko	01.02.1982 - 31.07.1982	
Barbara Zając	01.07.1982 -31.12.1987	
Ryszard Hajduk	01.10.1984 -31.12.1987	

Tabela 7. Wydział Rolny Komitetu Wojewódzkiego PZPR w Tarnobrzegu (01.01.1988 - 31.12.1989).

Imię i nazwisko	Okres pełnienia funkcji	Uwagi
KIEROWNICY		
Krystyna Orłowska	01.01.1988 - 31.08.1989	
ZASTĘPCY KIEROWNIKA		
Ryszard Hajduk	01.06.1989 - 31.12.1989	Od 01.01.1988 do 31.05.1989 inspektor
Barbara Zając	01.09.1989 - 31.12.1989	Od 01.01.1988 do 31.08.1989 inspektor

Tabela 8. Wydział Ekonomiczny Komitetu Wojewódzkiego PZPR w Tarnobrzegu (01.06.1975 - 31.12.1981).

Imię i nazwisko	Okres pełnienia funkcji	Uwagi
KIEROWNICY		
Stanisław Kułaga	01.06.1975 -30.06.1977	
Marian Malecki	01.07.1978-31.03.1981	
Ryszard Chojnacki	01.07.1981 -30.09.1981	
ZASTĘPCY KIEROWNIKA		
Edward Bystroń	01.06.1975 -30.11.1975	
Marian Kozdroń	01.06.1975 -10.01.1977	
Józef Stąpór	01.02.1976 -31.08.1976	
Liliana Iwańska	01.12.1976 -31.12.1981	
Zbigniew Kantorowicz	01.03.1977 -30.09.1977	
Marian Turzeniecki	15.10.1977 -31.03.1979	
Zygmunt Staszczak	01.03.1980 -31.12.1981	

Tabela 9. Wydział Społeczno – Ekonomiczny Komitetu Wojewódzkiego PZPR w Tarnobrzegu (01.01.1982 – 31.10.1989).

Imię i nazwisko	Okres pełnienia funkcji	Uwagi
KIEROWNICY		
Jacek Ziólek	01.01.1982 –15.10.1984	
Liliana Iwańska	15.10.1984 –31.12.1989	
ZASTĘPCY KIEROWNIKA		
Liliana Iwańska	01.01.1982 –15.10.1984	
Zygmunt Staszczak	01.01.1982 –31.01.1982	Przeniesiony na stanowisko starszego instruktora
Henryk Ochal	01.08.1985 – 31.07.1987	Przeniesiony na stanowisko starszego instruktora

Tabela 10. Wydział Pracy Ideowo-Wychowawczej Komitetu Wojewódzkiego PZPR w Tarnobrzegu (01.06.1975 – 31.01.1982).

Imię i nazwisko	Okres pełnienia funkcji	Uwagi
KIEROWNICY		
Witold Ryskiewicz	01.06.1975 –30.09.1981	
Władysław Dziadkowiec	01.10.1981 – 31.01.1982	
ZASTĘPCY KIEROWNIKA		
Tadeusz Rak	01.06.1975 –30.09.1981	
Tadeusz Jarocki	01.06.1975 – 31.08.1978	Od 01.09.1978 r. awansował na kierownika WOKI
Aleksander Cieply	01.01.1979 –31.01.1982	Do 31.12.1978 r. zastępca kierownika WOKI

Tabela 11. Wydział Propagandy i Agitacji Komitetu Wojewódzkiego PZPR w Tarnobrzegu (01.02.1982 – 30.09.1984).

Imię i nazwisko	Okres pełnienia funkcji	Uwagi
KIEROWNICY		
Władysław Dziadkowiec	01.02.1982 – 30.09.1984	
ZASTĘPCY KIEROWNIKA		
Aleksander Cieply	01.02.1982 – 30.09.1984	
Marian Paruch	01.02.1982 –30.09.1982	
Andrzej Galiński	01.02.1982 –30.04.1982	

Jerzy Porębski	01.10.1982 – 30.11.1982	
Jan Wesołowski	01.12.1982 – 30.09.1984	

Tabela 12. Wydział Propagandy i Informacji Komitetu Wojewódzkiego PZPR w Tarnobrzegu (01.10.1984 – 31.12.1987).

Imię i nazwisko	Okres pełnienia funkcji	Uwagi
KIEROWNICY		
Władysław Dziadkowiec	01.10.1984 – 31.12.1987	
ZASTĘPCY KIEROWNIKA		
Aleksander Ciepły	01.10.1984 – 31.12.1987	
Jan Wesołowski	01.10.1984 – 31.12.1984	

Tabela 13. Wydział Propagandy i Informacji Komitetu Wojewódzkiego PZPR w Tarnobrzegu (01.01.1988 – 31.12.1989).

Imię i nazwisko	Okres pełnienia funkcji	Uwagi
KIEROWNICY		
Władysław Dziadkowiec	01.01.1988 – 31.12.1989	

Tabela 14. Wydział Oświaty i Kultury Komitetu Wojewódzkiego PZPR w Tarnobrzegu (01.01.1988 – 31.12.1989).

Imię i nazwisko	Okres pełnienia funkcji	Uwagi
KIEROWNICY		
Aleksander Ciepły	01.01.1988 – 31.12.1989	
ZASTĘPCY KIEROWNIKA		
Zygmunt Borek	01.01.1988 – 31.05.1989	

Tabela 15. Wojewódzki Ośrodek Kształcenia Ideologicznego Komitetu Wojewódzkiego PZPR w Tarnobrzegu (01.06.1975 – 28.02.1983).

Imię i nazwisko	Okres pełnienia funkcji	Uwagi
KIEROWNICY		
Aleksander Kwiecień	01.06.1975 – 31.08.1978	
Tadeusz Jarocki	01.09.1978 – 30.09.1981	
Andrzej Galiński	01.07.1982 – 28.02.1983	
ZASTĘPCY KIEROWNIKA		
Józef Patrzyk	07.08.1975 – 31.08.1977	
Marek Rożek	01.09.1977 – 30.09.1981	
Marian Paruch	01.10.1982 – 28.02.1983	

Tabela 16. Wydział Kształcenia Ideologicznego Komitetu Wojewódzkiego PZPR w Tarnobrzegu (01.03.1983 – 31.12.1987).

Imię i nazwisko	Okres pełnienia funkcji	Uwagi
KIEROWNICY		
Andrzej Galiński	01.03.1983 – 31.12.1987	
ZASTĘPCY KIEROWNIKA		
Marian Paruch	01.03.1983 – 31.12.1987	Od 01.01.1988 pełnił funkcję inspektora

Tabela 17. Wojewódzki Ośrodek Kształcenia Ideologicznego w strukturze Kancelarii I Sekretarza (01.01.1988– 31.12.1989).

Imię i nazwisko	Okres pełnienia funkcji	Uwagi
KIEROWNICY		
Andrzej Galiński	01.01.1988 – 31.05.1988	
ZASTĘPCY KIEROWNIKA		
Marian Paruch	01.08.1988 – 31.10.1989	Zastępca Kierownika Kancelarii I Sekretarza ds. WOKI

Tabela 18. Sektor Kadr Komitetu Wojewódzkiego PZPR w Tarnobrzegu (01.06.1975 – 31.09.1981).

Imię i nazwisko	Okres pełnienia funkcji	Uwagi
KIEROWNICY		
Adam Kuzdrałiński	01.06.1975 – 31.12.1975	

Wiesław Dec	01.01.1976 – 31.03.1979	
Marian Turzeniecki	01.04.1979 – 31.01.1980	
Czesław Majewski	01.02.1980 – 30.09.1981	

Tabela 19. Wydział Kadr i Ewidencji Komitetu Wojewódzkiego PZPR w Tarnobrzegu (01.10.1981– 28.02.1982).

Imię i nazwisko	Okres pełnienia funkcji	Uwagi
KIEROWNICY		
Czesław Majewski	01.10.1981 – 28.02.1982	

Tabela 20. Sektor Administracji Komitetu Wojewódzkiego PZPR w Tarnobrzegu (01.06.1975 – 31.12.1980).

Imię i nazwisko	Okres pełnienia funkcji	Uwagi
KIEROWNICY		
Ryszard Zając	01.06.1975 – 28.02.1978	
Stanisław Majchrowski	01.03.1978 – 30.12.1978	
Henryk Stępiak	01.01.1980 – 31.12.1980	

Tabela 21. Wydział Administracji Komitetu Wojewódzkiego PZPR w Tarnobrzegu (01.01.1980 – 30.09.1981).

Imię i nazwisko	Okres pełnienia funkcji	Uwagi
KIEROWNICY		
Henryk Stępiak	01.01.1981 – 30.09.1981	Od końca września rozpoczęła się likwidacja Wydziału w związku z czym przeniesiony został na etat pracownika politycznego

Tabela 22. Wydział Administracji i Polityki Kadrowej Komitetu Wojewódzkiego PZPR w Tarnobrzegu (01.01.1982 – 31.12.1987).

Imię i nazwisko	Okres pełnienia funkcji	Uwagi
KIEROWNICY		
Henryk Stępiak	01.01.1982 – 31.03.1983	
Tadeusz Niedźwiedź	01.04.1983 – 28.02.1985	
Jan Wesołowski	19.02.1985 – 31.12.1987	
ZASTĘPCY KIEROWNIKA		
Ryszard Durma	01.02.1982 – 28.02.1985	Od 01.03.1985 r. przeszedł do pracy w Biurze Wojewódzkiej Komisji Rewizyjnej
Tadeusz Spasiuk	01.06.1982 – 28.02.1985	Od 01.03.1985 r. przeszedł do pracy w Biurze Wojewódzkiej Komisji Rewizyjnej
Andrzej Krzyszowski	01.05.1987 – 31.12.1987	

Tabela 23. Wydział Polityki Kadrowej i Społeczno-Prawnej Komitetu Wojewódzkiego PZPR w Tarnobrzegu (01.01.1988 – 31.12.1989).

Imię i nazwisko	Okres pełnienia funkcji	Uwagi
KIEROWNICY		
Jan Wesołowski	01.01.1988 – 30.04.1989	
Tadeusz Spasiuk	01.05.1989 – 31.12.1989	
ZASTĘPCY KIEROWNIKA		
Tadeusz Spasiuk	01.01.1988 – 30.04.1989	

Tabela 24. Wydział Ogólny Komitetu Wojewódzkiego PZPR w Tarnobrzegu (01.06.1975 – 30.09.1985).

Imię i nazwisko	Okres pełnienia funkcji	Uwagi
KIEROWNICY		
Czesław Gil	01.06.1975 – 15.06.1976	
Tadeusz Zawada	16.06.1976 – 15.06.1979	
Tagomierz Krasowski	16.06.1979 – 31.12.1981	

Janusz Walczak	01.01.1982 – 30.09.1985	
ZASTĘPCY KIEROWNIKA		
Kazimierz Wiśniewski	16.06.1975 – 31.07.1976	Pełnił funkcję głównego księgowego
Amalia Jędrzejowska	01.08.1976 – 30.09.1985	Pełniła funkcję głównej księgowej

Tabela 25. Wydział Gospodarki Wewnętrznej Komitetu Wojewódzkiego PZPR w Tarnobrzegu (01.10.1985-30.12.1987).

Imię i nazwisko	Okres pełnienia funkcji	Uwagi
KIEROWNICY		
Janusz Walczak	01.10.1985 – 30.12.1987	
ZASTĘPCY KIEROWNIKA		
Amalia Jędrzejowska	01.10.1985 – 31.05.1987	Zlikwidowano etat zastępcy kierownika, nadal pełnił funkcję głównej księgowej

Tabela 26. Wydział Gospodarki Wewnątrzpartyjnej Komitetu Wojewódzkiego PZPR w Tarnobrzegu (01.01.1988-31.12.1989).

Imię i nazwisko	Okres pełnienia funkcji	Uwagi
KIEROWNICY		
Janusz Walczak	01.01.1988 – 28.02.1989	
Barbara Godzisz	01.03.1989 – 31.12.1988	

Tabela 27. Referat Listów i Inspekcji Komitetu Wojewódzkiego PZPR w Tarnobrzegu (01.06.1975 – 30.11.1976).

Imię i nazwisko	Okres pełnienia funkcji	Uwagi
KIEROWNICY		
Liliana Iwańska	01.06.1975 – 30.11.1976	

Tabela 28. Wydział Społeczno-Zawodowy Komitetu Wojewódzkiego PZPR w Tarnobrzegu (01.10.1981 – 31.01.1982).

Imię i nazwisko	Okres pełnienia funkcji	Uwagi
KIEROWNICY		
Jan Ciżła	01.10.1981 – 31.01.1982	
ZASTĘPCY KIEROWNIKA		
Tadeusz Rak	01.10.1981 – 31.01.1982	

Źródło: APK O/Sandomierz, KW Tarnobrzeg, Lista płac pracowników aparatu partyjnego 1975 [dokumentacja niearchiwalna], b. pag; tamże, Lista płac pracowników aparatu partyjnego 1976 [dokumentacja

niearchiwalna], b. pag; tamże, Lista płac pracowników aparatu partyjnego 1977 [dokumentacja niearchiwalna], b. pag; tamże, Lista płac pracowników aparatu partyjnego 1978 [dokumentacja niearchiwalna], b. pag; tamże, Lista płac pracowników aparatu partyjnego 1979 [dokumentacja niearchiwalna], b. pag; tamże, Lista płac pracowników aparatu partyjnego 1980 [dokumentacja niearchiwalna], b. pag; tamże, Lista płac pracowników aparatu partyjnego 1981 [dokumentacja niearchiwalna], b. pag; tamże, Lista płac pracowników aparatu partyjnego 1982 [dokumentacja niearchiwalna], b. pag; tamże, Lista płac pracowników aparatu partyjnego 1983 [dokumentacja niearchiwalna], b. pag; tamże, Lista płac pracowników aparatu partyjnego 1984 [dokumentacja niearchiwalna], b. pag; tamże, Lista płac pracowników aparatu partyjnego 1985 [dokumentacja niearchiwalna], b. pag; tamże, Lista płac pracowników aparatu partyjnego 1986 [dokumentacja niearchiwalna], b. pag; tamże, Lista płac pracowników aparatu partyjnego 1987 [dokumentacja niearchiwalna], b. pag; tamże, Lista płac pracowników aparatu partyjnego 1988 [dokumentacja niearchiwalna], b. pag; tamże, Lista płac pracowników aparatu partyjnego 1989 [dokumentacja niearchiwalna], b. pag; tamże, sygn. 738, Wykaz pracowników pracujących w KW, KM, KMG, KZ woj. Tarnobrzeshire, 1975, k. 19-22; tamże, sygn. 738, Wykaz pracowników politycznych i administracyjnych PZPR, 1 XII 1975, k. 36-40; tamże, sygn. 739, Wnioski kadrowe z posiedzenia sekretariatu, 08 VII 1976 r., k. 41; tamże, sygn. 739, Wnioski kadrowe z posiedzenia egzekutywy, 26 VIII 1976 r., k. 51; tamże, sygn. 739, Wnioski kadrowe z posiedzenia sekretariatu, 27 IX 1976 r., k. 62; tamże, sygn. 739, Wnioski kadrowe z posiedzenia sekretariatu, 25 XI 1976 r., k. 71; tamże, sygn. 82, Wnioski kadrowe z posiedzenia egzekutywy, 19 VI 1978 r., k. 8; tamże, sygn. 82, Wnioski kadrowe z posiedzenia egzekutywy, 6 VII 1978 r., k. 9; tamże, sygn. 83, Wnioski kadrowe z posiedzenia egzekutywy, 24 VIII 1978 r., k. 8; tamże, sygn. 741, Wnioski kadrowe z posiedzenia sekretariatu, 05 IV 1979 r., k. 19; tamże, sygn. 741, Wnioski kadrowe z posiedzenia sekretariatu, 03 V 1979 r., k. 23; tamże, sygn. 741, Wnioski kadrowe z posiedzenia egzekutywy, 04 VI 1979 r., k. 31; tamże, sygn. 741, Wnioski kadrowe z posiedzenia egzekutywy z 15.05.1980 r., k. 74, 79; tamże, sygn. 741, Wnioski kadrowe z posiedzenia egzekutywy, 14 VIII 1980 r., k. 88, 89; tamże, sygn. 741, Wnioski kadrowe z posiedzenia egzekutywy, 25 IX 1980 r., k. 94; tamże, sygn. 741, Wnioski kadrowe z posiedzenia egzekutywy, 09 IV 1981 r., k. 113; tamże, sygn. 742, Wnioski kadrowe na posiedzeniu Egzekutywy, 7 I 1982 r., k. 3; tamże, sygn. 742, Wnioski kadrowe na posiedzeniu Egzekutywy, 21 I 1982 r., k. 14, 16; tamże, sygn. 91, Wnioski kadrowe z posiedzenia egzekutywy, 15 V 1980, k. 125; tamże, sygn. 102, Wnioski kadrowe z posiedzenia egzekutywy, 21 I 1982 r., k. 68; tamże, sygn. 742, Wnioski kadrowe na posiedzeniu Egzekutywy, 15 IX 1982 r., k. 11; tamże, sygn. 744, Wnioski kadrowe z posiedzenia egzekutywy, 07 II 1985 r., k. 9; tamże, sygn. 744, Wnioski kadrowe z posiedzenia egzekutywy, 04 IV 1985 r., k. 9; tamże, sygn. 745, Propozycje kadrowe Sekretariatu KW, 10 IV 1986, k. 22; Tygodnik "Nadwiślański", nr 46 z 11 XI 1988 r., s. 2; APK O/Sandomierz, KW Tarnobrzeg, sygn. 744, Wnioski kadrowe z posiedzenia egzekutywy z 07.02.1985 r., k. 9; tamże, sygn. 744, Wnioski kadrowe z posiedzenia egzekutywy z 04.04.1985 r., k. 9; tamże, sygn. 763, Akta osobowe dot. Mariana Kozdronia; tamże, sygn. 788, Akta osobowe dot. Witolda Ryskiewicza; tamże, sygn. 842, Akta osobowe Ryszarda Zająca.

Aneks 2

Kierownictwo Komitetu Wojewódzkiego PZPR w Tarnobrzegu w latach 1975-1989

L.p.	Imię i nazwisko	Rok urodzenia	Wykształcenie	Zawód	Pochodzenie społeczne	Data wstąpienia do PZPR	Miejsce pracy przed funkcją w KW	Miejsce pracy po odejściu z KW
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	Janusz Basiak	1938	wyższe	leśnik	robotnicze	1964	Nadleśnictwo Państwowe (nadleśniczy)	Wydziału Polityki Społeczno-Ekonomicznej KC (kierownik)
2	Ignacy Bąk	1925	wyższe	nauczyciel	chłopskie	1949	KP PZPR (I sekretarz)	-
3	Edward Bystróż	1942	-	-	-	1968	-	Urząd Wojewódzki w Tarnobrzegu
4	Aleksander Ciepły	1936	wyższe	pedagog	chłopskie	1959	Szkoła Podstawowa nr 2 w Nisku (dyrektor)	-
5	Zenon Ciszewski	1932	-	Nauczyciel	-	1960	KM PZPR w Sandomierzu (I sekretarz)	-
6	Stefan Czekaj	1942	wyższe	rolnik	chłopskie	1968	KG PZPR w Klimontowie (I sekretarz)	-
7	Wiesław Dec	1947	-	-	-	1969	KM PZPR w Tarnobrzegu (I sekretarz)	-

8	Władysław Dziadkowiec	1935	wyższe	socjolog	-	1962	Urząd Wojewódzki w Tarnobrzegu (wice-wojewoda)	-
9	Andrzej Galiński	1947	wyższe techniczne	nauczyciel	-	1969	Chorągiew ZHP (komendant)	-
10	Czesław Gil	1945	wyższe	-	-	1963	-	-
11	Aleksander Gruca	1937	wyższe	inżynier lotnictwa	-	1964	-	-
12	Tadeusz Haładaj	1941	wyższe	ekonomista	-	1963	-	-
13	Liliana Iwańska	1937	wyższe	administracja	robotnicze	1962	KP PZPR	-
14	Tadeusz Jarocki	1947	wyższe	dziennikarz	chłopskie	1966	Szkolnictwo	-
15	Amalia Jędrzejewska	1938	średnie	technik rachunkowości	chłopskie	1960		
16	Zbigniew Kantorowicz	1947	wyższe	ekonomista	inteligencje	1973	-	Urząd Miasta Tarnobrzega (prezydent)
17	Stanisław Kapusta	1935	wyższe	ekonomista	-	1961	KM PZPR Stalowa Wola (sekretarz)	-
18	Kazimierz Karkut	1939	wyższe	zoolog	-	1960	KM PZPR w Tarnobrzegu (I sekretarz)	-
19	Adam Kawa	1947	wyższe rolnicze	-	-	1969	-	KG PZPR w Grębowie (I sekretarz)
20	Adam Kowalik	1933	wyższe	prawnik	-	1951	Komitet Warszawski PZPR (sekretarz)	Ministerstwo Handlu Wewnętrznego i Usług (minister)

21	Marian Kozdroń	1936	wyższe partyjne	pracownik polityczny	robotnicze	1964	KP PZPR Janów Lubelski (sekretarz)	KM PZPR Stalowa Wola (I sekretarz)
22	Tagomierz Krasowski	1942	wyższe	-	robotnicze	1966	Huta Stalowa Wola	-
23	Stanisław Kułaga	1930	wyższe	ekonomista	-	1953	-	Wojewódzka Rada Związków Zawodowych w Tarnobrzegu
24	Adam Kuzdraliński	1948	wyższe	ekonomista	chłopskie	1968	KM PZPR (I sekretarz)	Urząd Wojewódzki w Tarnobrzegu
25	Aleksander Kwiecień	1946	wyższe	nauczyciel historii	robotnicze	1968	KP PZPR w Tarnobrzegu (kierownik Powiatowego Ośrodka Pracy Partyjnej)	-
26	Stanisław Majchrowski	1932	wyższe partyjne	socjolog	-	1955	-	Wojewódzka Rada Związków Zawodowych w Tarnobrzegu
27	Marian Malecki	1943	wyższe	ekonomista	robotnicze	1970	Wojewódzka Komisja Planowania	-
28	Wiesława Maziak	1934	wyższe	nauczyciel	-	1960	KMiP PZPR Stalowa Wola (sekretarz)	Szkolnictwo
29	Tadeusz Niedźwiedz	1946	wyższe	socjolog	chłopskie	1967	KG PZPR Osiek (I sekretarz)	Delegatury NIK w Kielcach (z-ca dyrektora)
30	Stanisław Pawlik	1937	wyższe	prawnik	chłopskie	1959	POM Błonie (dyrektor)	-
31	Henryk Ochal	1942	wyższe	-	-	-	HSW Stalowa Wola	-

32	Krystyna Orłowska	1942	wyższe	sociolog	robotniczo-chłopska	1965	Wojewódzki Zarząd Kółek Rolniczych w Tarnobrzegu	-
33	Józef Patrzyk	1943	wyższe	-	-	1964	PZPR w Stalowej Woli (kierownik Powiatowego Ośrodka Pracy Partyjnej)	-
34	Witold Ryskiewicz	1938	wyższe	nauczyciel historia	robotnicze	1967	KP PZPR w Sandomierzu (sekretarz)	-
35	Marian Sekuła	1928	średnie/ wyższe partyjne	mistrz murarski	-	1950	-	-
36	Tadeusz Spasiuk	1944	wyższe rolnicze	-	-	1962	Stacja Hodowli Roślin w Śmiłowie	-
37	Ryszard Staniszewski	1947	wyższe	nauczyciel wychowanie fizyczne	-	1968	KG PZPR w Baćkowicach (I sekretarz)	-
38	Zygmunt Staszczak	1947	wyższe	-	-	-	-	-
39	Józef Stąpór	1946	wyższe	-	-	-	-	Fabryka Wtryskarek „Ponar Żywiec”
41	Stefan Struzik	1946	wyższe	nauczyciel	robotnicze	1968	KMG PZPR w Baranowie Sandomierskim (I sekretarz)	-
41	Henryk Stępnia	1934	wyższe	ekonomista	-	1954	KP PZPR	-

42	Adam Szpoton	1936	wyższe	ekonomista	-	1958	Urząd Wojewódzki w Tarnobrzegu (wice-wojewoda)	Zarządzie Kontroli Finansowej i dochodów Państwa w Kielcach –
43	Marian Tatar	1933	wyższe	socjolog	-	1951	-	-
44	Marian Turzeniecki	1942	wyższe	ekonomista	-	1965	Rada Wojewódzka FSZMP w Tarnobrzegu (przewodniczący)	Wojewódzki Zarząd Spółdzielni Mieszkaniowych (wiceprezes)
45	Wiesław Ufniarz	1949	wyższe	-	chłopskie	1968	KG PZPR w Trzydniku Dużym (I sekretarz)	-
46	Jan Wesołowski	1947	wyższe	nauczyciel	-	1968	Związek Kółek Rolniczych (wiceprezes)	-
47	Kazimierz Wesołowski	1930	wyższe	-	chłopskie	1951	-	ROPP Tarnobrzeg (kierownik)
48	Kazimierz Wiśniewski	1942	-	-	-	-	-	Skierowany do pracy poza aparatem.
49	Ryszard Zając	1927	wyższe	ekonomista	chłopskie	1952	KP PZPR w Sandomierzu (sekretarz)	ZUS Oddział w Opatowie (dyrektor)
50	Jerzy Zając	1937	wyższe	-	Inteligencje	1964	Zjednoczone Huty Szkła „Vitrubud” Sandomierz (dyrektor)	-
51	Tadeusz Zawada	1929	wyższe	ekonomista	-	1948	-	Przeszedł do pracy w aparacie partyjnym w województwie kieleckim
52	Jacek Ziółek	1933	wyższe	ekonomista	-	1959	-	-

Źródło: APK O/Sandomierz, KW Tarnobrzeg, sygn. 1, Członkowie KW PZPR, 08 XI 1975 r., k. 173, 174, 175, 176, 177, 178, 179, 184, 186, 187; tamże, sygn. 2, Kwestionariusz delegata na wojewódzką konferencję – Marian Turzeniecki, 12 X 1975 r., k. 676, 677; tamże, sygn. 2, Kwestionariusz delegata na wojewódzką konferencję – Ryszard Czechowski, 1975 r., k. 228-228v; tamże, sygn. 2, Kwestionariusz delegata na wojewódzką konferencję – Władysław Dziadkowiec, 1975 r., k. 260, 260v; tamże, sygn. 2, Kwestionariusz delegata na wojewódzką konferencję – Stanisław Kułaga, 1975 r., k. 388; tamże, sygn. 2, Kwestionariusz delegata na wojewódzką konferencję – Marian Tatar, 1975 r., k. 612; tamże, sygn. 2, Kwestionariusz delegata na wojewódzką konferencję – Jan Wesołowski, 1975 r., k. 269; tamże, sygn. 2, Kwestionariusz delegata na wojewódzką konferencję – Marian Sekuła, 1975 r., k. 495; tamże, sygn. 738, Aktualny stan aparatu partyjnego w instancjach I Stopnia, 1975 r., k. 24; tamże, sygn. 739, Wnioski kadrowe z posiedzenia sekretariatu, 29 VII 1976 r., k. 43; tamże, sygn. 739, Wnioski kadrowe z posiedzenia sekretariatu, 08 VII 1976 r., k. 41; tamże, sygn. 739, Wnioski kadrowe z posiedzenia egzekutywy, 26 VIII 1976 r., k. 51; tamże,

sygn. 739, Wnioski kadrowe z posiedzenia sekretariatu, 27 IX 1976 r., k. 62; tamże, sygn. 739, Wnioski kadrowe z posiedzenia sekretariatu, 25 XI 1976 r., k. 71; tamże, sygn. 59, Charakterystyka dot. Aleksandra Ciepłego, 1988 r., k. 168; tamże, sygn. 77, Wnioski kadrowe z posiedzenia egzekutywy, 11 VIII 1977 r., k. 68; tamże, sygn. 6, Kwestionariusz delegata na wojewódzką konferencję – Aleksander Gruca, 27 XI 1977, k. 157, 158; tamże, sygn. 6, Kwestionariusz delegata na wojewódzką konferencję – Adam Kuzdrałiński, 14 XII 1977, k. 233, 234; tamże, sygn. 6, Kwestionariusz delegata na wojewódzką konferencję – Marian Kozdroń, 14 XII 1977 r., k. 245, 246; tamże, sygn. 6, Kwestionariusz delegata na wojewódzką konferencję – Stanisław Majchrowski, 06 XI 1977 r., k. 359, 360; tamże, sygn. 6, Kwestionariusz delegata na wojewódzką konferencję – Tadeusz Zawada, 1977, k. 617; tamże, sygn. 6, Kwestionariusz delegata na wojewódzką konferencję – Krystyna Orłowska, 1977 r., k. 401; tamże, sygn. 82, Wnioski kadrowe z posiedzenia egzekutywy, 19 VI 1978 r., k. 8; tamże, sygn. 82, Wnioski kadrowe z posiedzenia egzekutywy, 6 VII 1978 r., k. 9; tamże, sygn. 83, Wnioski kadrowe z posiedzenia egzekutywy, 24 VIII 1978 r., k. 8; tamże, sygn. 3, Członkowie KW PZPR, 20 II 1978 r., k. 117, 118, 119; tamże, sygn. 741, Wnioski kadrowe z posiedzenia sekretariatu, 05 IV 1979 r., k. 19; tamże, sygn. 741, Wnioski kadrowe z posiedzenia sekretariatu, 03 V 1979 r., k. 23; tamże, sygn. 741, Wnioski kadrowe z posiedzenia egzekutywy, 04 VI 1979 r., k. 31; tamże, sygn. 7, Członkowie KW PZPR, 20 XII 1979 r., k. 393; tamże, sygn. 741, Wnioski kadrowe z posiedzenia egzekutywy z 15.05.1980 r., k. 74, 79; tamże, sygn. 741, Wnioski kadrowe z posiedzenia egzekutywy, 14 VIII 1980 r., k. 88, 89; tamże, sygn. 741, Wnioski kadrowe z posiedzenia egzekutywy, 25 IX 1980 r., k. 94; tamże, sygn. 10, Charakterystyka dot. Stanisława Pawlika, 1981 r., k. 79; tamże, sygn. 10, Charakterystyka dot. Tadeusza Jarockiego, 1981 r., k. 82; tamże, sygn. 10, Charakterystyka dot. Janusza Basiaka, 1981 r., k. 114; tamże, sygn. 10, Charakterystyka dot. Tadeusza Niedźwiedzia, 1981 r., k. 134; tamże, sygn. 10, Charakterystyka dot. Adama Kuzdrałińskiego, 1981 r., k. 186; tamże, sygn. 10, Charakterystyka dot. Aleksandra Kwietnia, 1981 r., k. 187; tamże, sygn. 10, Charakterystyka dot. Krystyny Orłowskiej, 1981 r., k. 259; tamże, sygn. 10, Charakterystyka dot. Aleksandra Kwietnia, 1981 r., k. 187; tamże, sygn. 741, Wnioski kadrowe z posiedzenia egzekutywy, 09 IV 1981 r., k. 113; tamże, sygn. 742, Wnioski kadrowe na posiedzeniu Egzekutywy, 7 I 1982 r., k. 3; tamże, sygn. 742, Wnioski kadrowe na posiedzeniu Egzekutywy, 21 I 1982 r., k. 14, 16; tamże, sygn. 91, Wnioski kadrowe z posiedzenia egzekutywy, 15 V 1980, k. 125; tamże, sygn. 102, Wnioski kadrowe z posiedzenia egzekutywy, 21 I 1982 r., k. 68; tamże, sygn. 742, Wnioski kadrowe na posiedzeniu Egzekutywy, 15 IX 1982 r., k. 11; tamże, sygn. 13, Członkowie KW PZPR, Wykaz delegatów, grudzień 1983 r., k. 240, 241, 243, 244; tamże, sygn. 13, Biuletyn Informacyjny o zaproszonych na V Wojewódzką Konferencję Sprawozdawczo-Wyborczą, grudzień 1983 r., k. 249; Akta osobowe dot. Ryszarda Zająca; tamże, sygn. 50, Protokół z posiedzeń Plenarnych KW, 7 XII 1984, k. 43; tamże, sygn. 744, Wnioski kadrowe z posiedzenia egzekutywy, 07 II 1985 r., k. 9; tamże, sygn. 744, Wnioski kadrowe z posiedzenia egzekutywy, 04 IV 1985 r., k. 9; tamże, sygn. 745, Propozycje kadrowe Sekretariatu KW, 10 IV 1986, k. 22; „Tygodnik Nadwiślański”, nr 46 z 11 XI 1988 r., s. 2; tamże, sygn. 744, Wnioski kadrowe z posiedzenia egzekutywy z 07.02.1985 r., k. 9; tamże, sygn. 744, Wnioski kadrowe z posiedzenia egzekutywy z 04.04.1985 r., k. 9; tamże, sygn. 763, Akta osobowe dot. Mariana Kozdrońia; tamże, sygn. 788, Akta osobowe dot. Witolda Ryśkiewicza; tamże, sygn. 842, Akta osobowe dot. Ryszarda Zająca.

*

Summary

Voivodeship Committee of the Polish United Workers' Party in Tarnobrzeg in the years 1975-1989. The study on the Party ruling elite

The article encompasses aspects related to the activity of the Communist Party in Tarnobrzeg Voivodeship throughout the period of its existence (1975-1989). Its organizational structure is analysed from the angle of Party representatives: the first secretary, secretaries, secretariat members, chiefs and deputy chiefs at departments of the PZPR's Voivodeship Committee. All of them had a profound influence on decision-making in Tarnobrzeg Voivodeship. In order to gain a deep insight into the given problem, the proper research tool was required - a prosopographical method. Accordingly, the Party elite were scrutinized in terms of age, social background, seniority in the Party, tenure at the Voivodeship Committee, career before and after holding a post in the Party, activity within youth, social organizations and trade unions.